Рут

Гириш

Рут китабындакы вакалар *Ысрайыл сердарлары* китабында беян эдилен гызгаланңлы вакаларың дөврүнде болуп гечйәр. Моваплы Рут диен гыз бир ысрайылла дурмуша чыкяр. Эмма арадан бирнәче вагт гечeнден соң, онуң адамсы ёгалып, дул галяр. Онуң гайыненеси Нагомы өз ата юрды Яхуда доланмакчы боланда, Рута ак пата берип, оны атасы өйүне гойберйәр. Эмма Рут: «Сени терк эдип яныңдан гитмеги менден хайыш этме. Сен нирә гитсең, менем шол ере гитҗек. Сен ниреде болсаң, менем шол ерде болҗак. Сениң халкың – мениң халкым, сениң Худайың мениң Худайым болар» дийәр. Рутуң гайыненесине шейле вепадарлыгы, ысрайылың Худайына болан чуңңур сөйгүси үчин Худай оны ялкаяр. Рут өңки адамсының гарындашына дурмуша чыкып, Давут пыгамбериң энеси боляр. Руты шейле ялкамак билен, Худай адамларың аслына дәл-де, онуң йүрегине гараяндыгыны мәлим эдйәр.

Мазмуны

Нагомының Рут билен Бейтуллахама гайдып гелмеги *1:1-22*
Рутуң Боваза душмагы *2:1–3:18*
Бовазың Рута өйленмеги *4:1-22*

1-нҗи бап

Элимелек машгаласы билен Моваба гөчүп гидйәр

1 Юрды сердарларың доландырян
дөврүнде ачлык хөкүм сүрйәрди.
Яхуда юрдуның Бейтуллахам галасындан бир адам аялы ве ики саны
оглы билен Мовап топрагына вагтлайынча яшамага гитдилер. 2 Ол
адамың ады Элимелек, аялының
ады Нагомы, огулларының атлары
болса Махлон хем Килёнды. Олар
Яхуданың Бейтуллахам галасындан,
эфрат тиресиндендилер. Олар Моваба гелип, шол ерде галдылар.
3 Нагомының адамсы Элимелек
арадан чыкандан соң, ол ики оглы билен дул галды. 4 Онуң огуллары моваплы гызлара өйлендилер. Гызларың бириниң ады Орпа,
бейлекисиниң ады Рутды. Элимелегиң машгаласы Мовапда он йыл
төвереги яшандан соң, 5 огуллары
Махлон билен Килён хем өлүп,

Нагомы огулларындан хем адам-
сындан махрум болды.

Нагомы билен Рут Бейтуллахама гайдып гелйәрлер

6 Нагомы өз гелинлери билен Мовап
юрдундан гитмәге тайярланярдылар,
себәби ол энтек Мовап топрагында-
ка, Реббиң Өз халкына назар салып,
чөрек берендигини эшидипди. 7 Олар
өз яшаян ерлеринден чыкып, Яхуда
тарап, үч болуп йөрәп уградылар.
8 Нагомы ики гелнине-де: «Барың,
икиңиз хем эҗеңизиңкә гайдыбериң.
Маңа ве мерхум гайынатаңыза хем-
де адамыңыза хемише вепалылык
гөркезишиңиз ялы, сизе-де, гой, Реб
өз вепалылыгыны гөркезсин. 9 Сизиң
дурмуша чыкып, индики адамыңыз
билен рахат яшамагыңыза Реб ярдам
этсин» дийип, олары огшады. Эмма
оларың икиси-де сес эдип аглашдылар.
10 Гелинлери: «Ёк, биз сениң билен
биле сениң халкың арасына гидерис»
дийдилер.
11 Нагомы: «Гайдың гызларым! Сиз
нәме үчин мениң билен гитҗек?!
Инди мен сизе өйленер ялы огул
догруп билмен ахырын. 12 Гызла-
рым, ызыңыза гайдың, өз ёлуңыз
билен гидиң! Мен инди әре барардан
гарры. Эгер-де: „Менде энтек умыт
бар“ дийип, эдил шу гиҗәниң өзүнде
мениң адамым болуп, ене огуллары
дүнйә индерәенимде-де, 13 олар кема-
ла гелйәнчә, сиз гарашармыдыңыз?
Олара дурмуша чыкмак үчин сиз
башга әре барман сакланармыды-
ңыз? Ёк, гызларым, мениң ягдайым
сизиңкиден хас агыр, чүнки мениң
гаршыма чыкан – Реббиң хут Өзи»
дийди.
14 Олар ене-де сес эдип аглашдылар.
Орпа гайыненесини огшап хошлаш-
ды, эмма Рут Нагома япышды.
15 Нагомы оңа йүзленип: «Ине,
сениң элтиң өз халкының ичине, өз
худайларына доланды, сенем онуң
ызы билен гидәй» дийди.
16 Эмма Рут: «Сени терк эдип яның-
дан гитмеги менден хайыш этме. Сен
нирә гитсең, менем шол ере гитҗек.
Сен ниреде болсаң, менем шол ерде
болҗак. Сениң халкың – мениң хал-
кым, сениң Худайың мениң Худайым
болар. 17 Сен ниреде өлсең, мен-де шол
ерде өлүп, шол ерде җайланҗак. Эгер-
де өлүмден башга зат мени сенден
айырса, онда, гой, Реб маңа мундан
хем бетерини гөркезсин» дийди.
18 Нагомы Рутуң ызына гайтмаҗа-
гына хем-де өзи билен галҗагына гөз
етиренден соң, оңа хич зат диймеди.
19 Шейдип, оларың икиси-де
Бейтуллахама ченли йөрәп гайт-
дылар. Олар Бейтуллахама гелип
етенлеринде, бүтин гала херекете
гелип, аяллар: «Бу Нагомымы?!» ди-
йип, бир-бирлеринден сорашдылар.
20 Нагомы олара гарап: «Сиз ма-
ңа Нагомы[а] диймәң, Мара[б] дийиң,
себәби Гудратыгүйчли маңа гаты
аҗы дурмуш берди. 21 Мен бу ерден
гиденимде долы гидипдим, йөне Реб
мени ызыма бош гайтарды. Реб хасрат
чекдирйән вагтында, сиз нәдип маңа
Нагомы дийип билйәрсиңиз? Гудра-
тыгүйчли мени бетбагт этди» дийди.
22 Шейлеликде, Нагомы өзүниң
моваплы гелни Рут билен Мовап

[а] **1:20** ***Нагомы*** – бу сөз *якымлы* диймеги аңладяр.
[б] **1:20** ***Мара*** – бу сөз *аҗы* диймеги аңладяр.

юрдундан ызына гайдып гелди. Олар Бейтуллахама арпа орагының башына гелдилер.

2-нжи бап

Рут Бовазың экин мейданында ишлейәр

1 Элимелегиң ковмындан, ягны На-
гомының әриниң якын гарындашла-
рындан бир танымал хем-де бай адам
барды. Онуң ады Бовазды.
2 Моваплы Рут Нагома: «Мен экин
мейданына гидейин, ол ерде маңа өз
ызындан хоша чөплемәге ругсат эден
адам тапылса, онуң ызындан хоша
чөпләрин» дийди. Ол хем: «Гидибер,
гызым» дийди. 3 Рут гидип, орак-
чыларың ызындан хоша чөплемәге
башлады. Онуң төтәнден гирен ери
Элимелегиң ковмындан болан Бова-
зың экин мейданы экен.
4 Ине, Боваз Бейтуллахамдан гелди.
Ол оракчылара: «Реб сиз билен бол-
сун!» дийип йүзленди. Олар хем:
«Сени-де Реб ялкасын!» дийип җо-
гап бердилер.
5 Боваз оракчыларың ёлбашчысын-
дан: «Бу гелин ким?» дийип сорады.
6-7 Оракчыларың ёлбашчысы оңа:
«Бу моваплы гелин. Ол Нагомы билен
Мовап юрдундан гелен. Ол орак-
чыларың ызындан хоша чөплемек
үчин менден ругсат сорады. Ирденки
гелшинден тә шу вагта ченли хо-
ша чөпләп йөр, ишиң аралыгында
теләриң астында диңе бир салым
дынч алды» дийип җогап берди.
8 Боваз Рута: «Диңле, гызым, хоша
чөплемәге башга ере гитме. Бу ерден
айрылма, бизиң гелин-гызларымызың
янында бол. 9 Гөзүң оракчыларың орак
орян мейданында болсун, сен оларың
ызындан йөре. Мен өз адамларыма
саңа азар бермезлиги табшырანды-
рын. Сувсан вагтың хызматкәрлериң
долдуран күйзелериндәки сувдан
ичерсиң» дийип табшырды.
10 Рут ики бүкүлип тагзым эдип:
«Мениң бир кесекидигиме гара-
маздан, сен мен барада нәме бейле
аладаланярсың? Саңа бейле якымлы
гөрүнмегиме нәме себәп болды?»
дийди.
11 Боваз оңа: «Сениң адамың
өленден соң, өз гайыненеңе эден
ягшылыкларың барада хемме зат
маңа мәлим. Сен эне-атаңы, догдук
меканыңы ташлап, хич бир танамаян
халкың арасына гелипсиң. 12 Эден
ягшылыкларың Ребден гайтсын!
Сениң пена тапынан Реббиң, Ысра-
йыл Худайы сылагыңы берсин!» ди-
йип җогап берди.
13 Рут: «Мениң җенабым, сенде
рехим-шепагат тапайын. Мен сениң
гырнагың болмасам-да, мылайым
сөзлериң билен өз гырнагың гөвнү-
ни гөтердиң» дийди.
14 Нахар вагты боланда, Боваз оңа:
«Бәрик гел-де, бираз нан алып, шераба
батырып ий» дийди. Рут оракчыла-
рың янында отурды. Боваз оңа говур-
га узатды. Ол ийип дойды, галаныны
йыгнап гойды. 15 Ол хоша чөплемек
үчин еринден галанда, Боваз өзүне
дегишли эркек адамлара: «Десселериң
арасындан-да чөплесин. Оңа хич зат
диймәң. 16 Оңа десселериңизден-де
баш согруп гоюң; чөплесин, кәемәң»
дийип табшырды. 17 Ол агшама ченли
мейданда хоша чөпледи, чөпләни-
ни дөвди. Ярым батмана голай ар-
па болды.
18 Онсоң оны гөтерип, гала гелди
ве йыгнан арпасыны гайыненесине

гөркезди. Рут өзүнден галан говур-
ганы чыкарып, гайыненесине берди.
19 Гайыненеси оңа: «Бу гүн хо-
шаны нireден чөпледиң? Нireде
ишледиң? Сен барада аладаланан бу
адамы Худай ялкасын» дийди. Рут
гайыненесине кимиң янында хоша
чөпләндигини айтды.

Рут: «Мениң бу гүнки хоша чөплән
еримиң эесиниң ады – Бовaз» дийди.
20 Нагомы гелнине: «Вепалылыгыны
өлүлерден, дирилерден гайгырмадык
Реб бу адамы ялкасын! Бу адам бизиң
гарындашымыздыр, иң якын хоссар-
ларымызың биридир» дийди.
21 Моваплы Рут: «Ол маңа: „Экин
мейданымда орак орулян мөвсүм до-
лы тамамланянча, мениң ишгәрлери-
миң янында болубер“ дийди» ди-
йип, болан затлары гайыненесине
гүррүң берди.
22 Нагомы гелнине: «Хава гызым,
экин мейданына онуң гелин-гызла-
ры билен биле чыканың говы, баш-
га бириниң экин мейданында саңа
эркеклер азар берерлер» дийди.
23 Рут арпа орагының ве бугдай ора-
гының мөвсүми гутарянча, хоша чөп-
лән вагтында Бовазың гелин-гызла-
рының янында болуп, гайыненеси
билен биле яшаберди.

3-нжи бап

Рут хармана баряр

1 Гайыненеси Нагомы Рута
йүзленип: «Гызым, саңа говы бо-
лар ялы, тәзе месген гөзләйсем, оңат
боларды! 2 Бовазың гелин-гызлары
билен биле хоша чөпледиң, шол Бо-
ваз бизиң якын гарындашымыз дәл-
ми нәме? Ол шу гиҗе харманда арпа
совуряр. 3 Сен ювун-да, эндамыңа яг
чал, иң говы гейимлериңи гейип, хар-
мана бар, йөне ол ийип-ичип болянча,
оңа гөрүнме. 4 Ол ятмага гиденде, онуң
нireде ятяндыгыны анықла; онсоң
барып, онуң ёрганыны ач-да, гирип
аягуҗунда ят. Нәме этмелидигини
онуң өзи айдар» дийди. 5 Рут оңа:
«Сениң әхли диенлериңи айдышың
ялы эдерин» дийди. 6 Шейлеликде,
хармана барып, гайыненесиниң хемме
табшыранларыны ерине етирди.
7 Бовaз ийип-ичип, кейпини көкледи.
Соң харманың гырасына ятмага гитди.
Рут болса ассырынлык билен гелип,
онуң аягуҗы тарапындан ёрганы
ачып, гирип ятды. 8 Ярыгиҗе Бовaз
тисгинип оянды, гөрсе, аягуҗунда
бир аял ятыр. 9 Бовaз оңа: «Сен ким?»
дийди. Ол: «Мен Рут, сениң гырна-
гың. Мениң гараматымы өз үстүңе
алсана, чүнки сен бизиң якын хосса-
рымызсың» дийип җогап берди. 10 Бо-
ваз: «Гызым, гой, сени Реб ялкасын,
сениң соңкы гөркезен вепалылыгың
озалкыңдан-да хас говы, чүнки сен
хайсыдыр бир гарып я бай яш йиги-
диң ызына дүшүп гитмедиң. 11 Гызым,
горкма; мен сениң соран затларыңы
эдерин. Обамызың әхли адамлары
сениң пәк аялдыгыңы билйәр. 12 Дог-
ры, менем хоссарыңдырын велин,
йөне саңа менден-де хас якын бир
хоссарың бар. 13 Бу гиҗе сен шу ерде
ят, эртир ол саңа хоссар чыкса чыкар,
болмаса-да, мен өзүм саңа хоссарлык
эдерин, Реббиң барлыгында муңа
ант ичйәрин! Эртире ченли сен шу
ерде болубер» дийди. 14 Шейлеликде,
Рут онуң аягуҗунда эртире ченли
ятып, даңдан алагараңкылыкда тур-
ды. Бовaз: «Хармана аял гелендиги
билинмесин» дийди. 15 Онсоң Рута:
«Япынҗаңы гетирип, оны ере яз!»

дийди. Рут шейле хем этди. Боваз ар-
падан галбир билен алты гезек алып,
Рутуң япынҗасына гуйды-да, онуң
омзуна гойды. Соңра Боваз гала та-
рап гитди.
16 Рут геленде, гайыненеси оңа: «Гы-
зым, ханы айт, нәмелер болуп гечди?»
дийди. Ол хем Боваз билен болан зат-
ларың барыны айдып берди. 17 Соңра
Рут: «Боваз маңа „Гайыненең янына
элиң бош гитме“ дийип, ине, шу алты
галбир арпаны берди» дийди. 18 На-
гомы: «Гызым, бу ишиң соңуның
нәхили болҗакдыгы белли болянча,
гарашыбер, чүнки ол бу иши шу гүн
битирмән ынҗалмаз» дийди.

4-нҗи бап

Боваз Рута өйленйәр

1 Боваз галаның дервезесиниң аг-
зына гелип отурды. Шол вагт Бова-
зың: «Ол саңа хас якын хоссардыр»
диен адамы гечип барярды. Боваз оны
гөрен бадына адыны тутуп: «Бәрик
совул, гел, шу ерде отур» дийип, оны
янына чагырды. Ол гелип отурды.
2 Соңра Боваз галаның яшулула-
рындан он адамы чагырды-да, «Гелиң,
янымда отурың» дийди. Олар отур-
дылар.
3 Боваз яңкы якын хоссарына: «Мо-
вап юрдундан ызына гелен Нагомы до-
ганымыз Элимелегиң ер пайыны сат-
җак боляр. 4 Мен муны бу ерде отуран-
ларың ве халкымың яшулуларының
хузурында саңа эшитдирейин дий-
дим, оны сен сатын ал. Эгер ере эелик
эдип билҗек болсаң-а эт, эелик эдип
билмеҗек болсаң-да, оны айт, мен
бу барада билейин. Себәби онуң иң
якын хоссары сенсиң, галыберсе-де,
мендирин» дийди. Яңкы якын гарын-
дашы: «Эелик эдерин» дийди. 5 Боваз:
«Эгер-де сен Нагомының ерини са-
тын алайсаң, онда мовапла дул аял
Рута өйленмели боларсың. Чүнки
Рутдан чага дүнйә инсе, шол ер ча-
ганың адына гечер ве өлениң ады
дикелдилер» дийди.
6 Яңкы якын хоссары: «Мен оңа ээ
чыкып билҗек дәл, эгер ээ чыкайсам,
онда, өз мирасымы дагадарын, оны
сен алай. Мен бейле эдип билҗек дәл»
дийди. 7 Хайсыдыр бир зада ээ чыкы-
ланда я-да ер башга бириниң адына
гечириленде, муны макулламак үчин
озаллар Ысрайылда шейле дәп бар-
ды: тарапларың бири аякгабының
бир тайыны чыкарып, бейлекә уза-
дарды. 8 Шоңа гөрә яңкы якын хосса-
ры Боваза: «Сениң өзүң сатын алай»
дийип, аякгабыны чыкарды.
9 Боваз яшулулара, дервезәниң аг-
зындакы адамлара: «Элимелегиң,
Килёның ве Махлоның әхли эмләгини
Нагомыдан мениң сатын аландыгыма
бу гүн сиз шаятсыңыз. 10 Шейле хем
мерхумың ады өз мирасының үстүнде
беркарар болуп, доганларының ара-
сында, догдук меканында онуң ады
йитмез ялы, Махлоның аялы, мовап-
лы Руты мен өзүме аяллыга алярын.
Сиз муңа шаятсыңыз» дийди.
11 Дервезәниң агзына үйшен яшулу-
лар ве бейлеки адамлар Боваза йүзле-
нип: «Биз шаятдырыс. Гой, Реб сениң
өйүңе гелҗек аялы Рахел ве Лея ялы
этсин! Ол икисинден ысрайыл халкы
эмеле гелендир. Эфрат уругының ара-
сында сениң дөвлетиң артып, адың
Бейтуллахама долсун! 12 Шу гелниң
үсти билен Реббиң саңа берҗек пер-
зентлеринден дөреҗек несил Тама-
рың Яхуда догруп берен оглы Пере-
сиң несли ялы болсун!» дийдилер.

Нагомы шатланяр

13 Боваз Рута өйленди. Ол онуң яны-
на гирди; Рут Реббиң мерхемети би-
лен гөврели болды ве бир огул до-
гурды.
14 Аяллар Нагома: «Реббе алкыш
болсун! Ол бу гүн сени хоссарсыз
гоймады. Дүнйә инен бу огланың
ады Ысрайылда улы хормата эе бол-
сун! 15 Ол сениң дурмушыңы тәзеләр.
Гарраныңда, ол саңа аркадаянч бо-
лар. Сениң үчин еди огулдан хем ар-
тык болан бу гелниң саңа огул дог-
руп берди, ол сени сөййәр» дийдилер.
16 Нагомы чаганы алып, гуҗагына
гысды ве оңа энеке болды.
17 Гоңшы аяллар чага ат гоюп: «На-
гомы үчин бир огул догулды» дийиш-
дилер. Оны Обет дийип атландырды-
лар. Обет Давудың какасы Йышайың
какасыдыр.

Давут патышаның несил дарагты

18-22 Пересиң несиллери шулардыр:
Пересден Хесрон, Хесрондан Рам,
Рамдан Эминадап, Эминадапдан Нах-
шон, Нахшондан Салмон, Салмондан
Боваз, Бовазлан Обет, Обетден Йышай,
Йышайдан болса Давут дүнйә инди.